

HEMOSTAZA

Zespół procesów mających na celu utrzymanie krwi w stanie płynnym w łożysku naczyniowym,

a w przypadku uszkodzenia naczyńia zapobieganiu wynaczynienia poprzez utworzenie skrzepu

Powtórzenie podstawowych wiadomości z zakresu hemostazy

- Etapy hemostazy, mechanizmy zapewniające płynność krwi krążącej, naturalne mechanizmy chroniące przed zakrzepicą, kaskada krzepnięcia

Powtórzenie wiadomości z zakresu podstawowych badań układu krzepnięcia i fibrynolizy

1. Czas krwawienia
2. Liczba płytek krwi
3. Czas protrombinowy (PT)
4. Czas częściowej tromboplastyny po aktywacji (APTT)

1. Stężenie dimerów D i FDP
2. Stężenie fibrynogenu

Inne testy układu krzepnięcia

- Czas trombinowy (TT) - miara aktywności fibrynogenu
- Aktywność poszczególnych czynników krzepnięcia
- Stężenie inhibitorów czynników krzepnięcia (w jedn. Bethesda)
- Badania funkcji płytek
- Pozostałe - specjalistyczne

ZABURZENIA HEMOSTAZY

- Skazy krwotoczne
- Zakrzepica (żylna, tętnicza)

ZABURZENIA HEMOSTAZY

-skazy krwotoczne

- Skazy naczyniowe
- Skazy płytkowe
- Skazy osoczowe

SKAZY NACZYNIOWE

- Nabyta lub wrodzona wada naczyń krwionośnych lub uszkodzenie ściany naczyniowej
- Objawia się pojawianiem płaskich lub grudkowych wykwitów na skórze lub błonach śluzowych

Podział skaz naczyniowych

- Wrodzone
  - Wrodzona naczyńniakowatość (choroba Rendu, Oslera i Webera)
  - Plamice we wrodzonych chorobach tkanki łącznej (zespół Marfana, zespół Ehlersa i Danlosa, wrodzona łamliwość kości)

Podział skaz naczyniowych

- Nabyte
  - Plamice spowodowane zaburzeniami budowy ściany (starcza, w dysproteiniach, awitaminozie C)
  - Plamica spowodowana uszkodzeniem ściany naczyniowej (urazy mechaniczne, promieniowanie UV, alergię, zakażenia)
  - Plamice związane ze zwiększonym ciśnieniem żylnym
  - Plamice w przebiegu nieinfekcyjnych zapaleń naczyń
  - Zapalenie naczyń związane z przeciwciałami IgA

Zapalenie naczyń związane z IgA

- Plamica Schönleina i

Henoch

- W okresie około 2-3 tygodni po infekcji (wirusowej (?))
- Objawy: osutka plamista, objawy stawowe, objawy ze strony przewodu pokarmowego, nerek
- W małych naczyniach złogi głównie IgA
- Najczęściej samoistnie ustępuje

SKAZY OSOCZOWE

- Wrodzone (wrodzony niedobór czynnika krzepnięcia, choroba von Willebranda)
- Nabyte (z niedoboru witaminy K, w chorobach wątroby, DIC, przeciwciała przeciw czynnikom krzepnięcia)

SKAZY OSOCZOWE

- Wrodzone
  - Choroba von Willebranda
  - Hemofilia A (wrodzony niedobór czyn. VIII)
  - Hemofilia B (wrodzony niedobór czyn. IX)
  - Wrodzone niedobory innych czynników krzepnięcia (fibrynogenu, protrombiny, V, VII, X, XI, XIII)

Hemofilia A i B

Wrodzona skaza krwotoczna spowodowana defektem genetycznym genu czynnika VIII (A) / IX (B) znajdujących się na długim ramieniu **chromosomu X**; dziedziczona recesywnie

- Hemofilia A - zmniejszenie aktywności czynnika VIII w osoczu
Częstość występowania – ok. 7 / 100 tys.
- Hemofilia B - zmniejszenie aktywności czynnika IX w osoczu (choroba Christmаса)
Częstość występowania – ok.1 / 100 tys.

Hemofilia A i B

Postać

- **Ciężka (<1% normy aktywności czynnika)**
- Umiarkowana (1-5% aktywności czynnika)
- Łagodna (5-49% aktywności czynnika)

Hemofilia A i B

- Objawy skazy osoczowej
  - Początek objawów najczęściej w 2-gim roku życia
  - Samoistne krwawienia dostawowe, do mięśni,
  - Ciężkie krwawienia po urazie
  - Krwiomocz, krwawienia z przewodu pokarmowego, śródczaszkowe, z ran operacyjnych, po ekstrakcji zęba (opóźnione)

Hemofilia – rozpoznanie

- Wywiad rodzinny (czy zawsze?)
- Objawy kliniczne
- Badania dodatkowe
  - Przedłużony APTT
  - Prawidłowy PT
  - Zmniejszona aktywność czyn. VIII / IX

HEMOFILIA - różnicowanie

- Choroba von Willebranda
- Hemofilia nabyta
- Inne przyczyny przedłużonego APTT przy prawidłowym PT

Hemofilia - leczenie

- Przełom XIX i XX w. - przetaczanie krwi
- Od lat 40 – przetaczanie osocza
- Osoczopochodne koncentraty czynnika VIII i IX (od lat 70-tych i 90-tych XX wieku; w Polsce od lat 90-tych)
- Rekombinowane, uzyskane z hodowli komórkowych (od 1992 i 1998r.)

Hemofilia - leczenie

- Leczenie domowe (dożylne)
- Leczenie objawowe (na żądanie)
- Leczenie profilaktyczne (profilaktyka pierwotna i wtórna) – w Polsce od 2008 roku u dzieci do 18 r.ż. postać ciężka

Hemofilia - leczenie

- Dawkowanie czyn.krzepnięcia
- Leczenie krwawień:
  - czyn.VIII 20-50 IU/kg
  - czyn.IX 40-80 IU/kg
  - czas leczenia 1-7 dni
- Leczenie profilaktyczne:
  - czyn.VIII 25-40 IU/kg 3x/tydzień
  - czyn.IX 25-50 IU/kg 2-3x/tydzień

HEMOFILIE

- Powikłania późne hemofilii:
  - Artropatia hemofilowa
    - Profilaktyczne wstrzyknięcia koncentratów od najmłodszych lat życia istotnie zmniejsza ryzyko artropatii
  - Zakażenia wirusowe
    - restrykcyjny dobór dawców, lepsze metody eliminacji wirusów, rozwój produktów rekombinowanych
  - Powstanie inhibitorów przeciwko czynnikom krzepnięcia

Choroba von Willebranda

- Wrodzona skaza krwotoczna spowodowana niedoborem lub zaburzeniem funkcji czynnika von Willebranda
- Najczęstsza wrodzona skaza krwotoczna (objawowa 1/1000)
- Dziedziczona autosomalnie
- Przebieg w większości łagodny

Czynnik von Willebranda

- Syntezowany w komórkach śródbłonna i megakariocytach; w krążeniu występuje w postaci multimerów różnej wielkości
- Funkcja:
  - ułatwia adhezję płytek do śródbłonna
  - chroni czynnik VIII przed proteolizą

Choroba von Willebranda

Podział:

- typ 1 - ilościowy niedobór vWf (niewielki)
- typie 2: anomalie struktury i funkcji vWf
  - typ 2A, typ 2B, typ 2M, typ 2N
- typ 3 – ilościowy niedobór vWf (znacznym)

Choroba von Willebranda

- Wywiad rodzinny
- Objawy kliniczne – nasilenie w zależności od typu
  - nawracające krwotoki z nosa, krwawienia z dziąseł, łatwe siniaczenie, przedłużone krwawienia z ran skóry; przedłużające się krwawienia miesiączkowe, nadmierne krwawienia po zabiegach chirurgicznych, ekstrakcji zębów
  - krwawienia z przewodu pokarmowego, samoistne krwawienia do stawów i mięśni

Choroba von Willebrandta

- Badania laboratoryjne:
  - Wydłużony czas krwawienia
  - Wydłużony APTT
  - Upośledzona agregacja płytek
  - Zmniejszone stężenie vWF i aktywność vWF
  - Zmniejszona aktywność czynnika VIII

CHOROBA VON WILLEBRANDA

- **Typ 1**
- Dziedziczona autosomalnie dominująca
- 75% wszystkich przypadków ch. vWf
- łagodny ilościowy niedobór vWf
- Skaza łagodna lub umiarkowana
- Leczenie:
  - desmopresyna (DDAVP)
  - koncentraty VIII-vWf
  - kwas traneksamowy (Exacyl)

Desmopresyna (DDAVP)

- Syntetyczna pochodna wazopresyny
- Zwiększa uwalnianie vWf i cz. VIII ze śródbłonek
- Podawana iv.; (donosowo)

CHOROBA VON WILLEBRANDA

- Typ 3
- Najrzadszy
- Znaczny ilościowy niedobór vWf
- Ciężki przebieg kliniczny
- Leczenie: koncentraty VIII-vWf

CHOROBA VON WILLEBRANDA

- **Typ 2A** (15% przypadków)
  - defekt uwalniania vWf z komórki lub nadmierna proteoliza
- **Typ 2M** (poj. przypadki)
  - ↓ powinowactwo vWf do GP Ib płytek
- **Typ 2N**
  - ↓ zdolność vWf do wiązania cz.VIII (tzw. pseudohemofilia)
- Skaza łagodna lub umiarkowana
- Leczenie:
  - DDAVP
  - VIII-vWf,

CHOROBA VON WILLEBRANDA

- **Typ 2B** (5% przypadków)
  - ↑ powinowactwo vWf do płytek
  - Różnicowanie z pseudo chorobą von Willebranda (typ płytkowy ch.vW)
  - Skaza łagodna lub umiarkowana
  - Łagodna małopłytkowość
  - Leczenie: VIII-vWf
- Przeciwwskazana DDAVP !!**

Skazy osoczowe – inne preparaty

- Osoczopochodne koncentraty czynników krzepnięcia (VIII, IX, VIII+vWf)
- Krioprecypitat
- Desmopresyna (DDAVP –Minirin)
- Kwas traneksamowy

- Koncentrat zespołu protrombiny (FEIBA)
- Rekombinowany aktywowany czynnik VIIa (NovoSeven)

NABYTE SKAZY OSOCZOWE

- niedobór witaminy K
- w chorobach wątroby
- rozsiane krzepnięcie wewnątrznaczyniowe
- nabyte niedobory czynników krzepnięcia

Nabyte skazy osoczowe

Niedobór witaminy K

(niedobór czynników II, VII, IX, X)

Przyczyny

Upośledzone wytwarzanie (brak flory bakteryjnej w przewodzie pokarmowym)

Upośledzone wchłanianie w przewodzie pokarmowym (zespół upośledzonego wchłaniania, brak wydziel. żółci)

Upośledzone wykorzystanie (stosowanie doustnych antykoagulantów)

Niedobór witaminy K

Badania laboratoryjne

Przedłużony czas protrombinowy

Prawidłowy lub przedłużony aPTT

Prawidłowy czas trombinowy i czas krwawienia

Skaza osoczowa w chorobach wątroby patomechanizm

Spadek produkcji czynników prokagulacyjnych:

fibrynogen, protrombina, czynniki: V, VII, IX, X, XI, XII, XIII

Nieprawidłowe oczyszczanie surowicy

z monomerów fibryny oraz czynników degradacji fibrynogenu
(FDP)

aktywowanych czynników krzepnięcia (IXa, Xa, XIa)

aktywatorów plasminogenu

Zwiększona utrata czynników krzepnięcia

DIC

Lokalne wykrzepianie wywołane martwicą komórek wątroby

Małopłytkowość i nieprawidłowa funkcja płytek (splenomegalia)

Skazy osoczowe w chorobach wątroby

Badania laboratoryjne:

Przedłużony czas protrombinowy

Zmniejszona aktywność czynnika cz. V i VII

Małopłytkowość

Skazy osoczowe nabyte - leczenie

Niedobór witaminy K

Witamina K im / iv 10-20 mg/d

Niedobór witaminy K - ciężkie krwawienie:

Witamina K iv

FFP 10-15 ml/kg

Choroby wątroby

Witamina K

Choroby wątroby i ciężkie krwawienie

FFP

Koncentrat kompleksu protrombiny (FEIBA)

Przedawkowanie acenokumarolu

Wstrzymanie podawanie antykoagulanta na 1-2 dni i zmniejszenie dawki leku

- Podanie witaminy K przy umiarkowanym krwawieniu

Podanie FFP lub koncentratu kompleksu protrombiny

Nabyte niedobory czynników krzepnięcia

Patologiczne inhibitory czynników krzepnięcia

Inhibitor cz. VII, VIII, IX, vWF

Nabyty niedobór czynnika von Willebranda

Nabyty zespół von Willebranda

- Zmniejszenie aktywności cz.vW w przebiegu różnych chorób i stanów klinicznych, jak:
  - Limfo- i mieloproliferacje
  - Choroby autoimmunologiczne
  - Niedoczynność tarczycy
  - Nowotwory złośliwe
  - Wady zastawkowe serca (zwężenie ujścia aortalnego)
- Mechanizmy powstania: absorbcja multimerów na powierzchni patologicznych komórek, tworzenie kompleksów z białkami osocza, wzmożona proteoliza, autooprzeciwiactwo

Nabyta hemofilia

Obecność autoprzeciwciał przeciwko czynnikowi krzepnięcia (najczęściej przeciwko czynnikowi VIII)

Leczenie

leczenie immunosupresyjne (sterydy, inne leki)
plasmaferesa, duże dawki immunoglobulin
aktywowany czynnik VII

Rozsiane krzepnięcie wewnątrznaczyniowe (DIC)

Uogólniona aktywacja procesu krzepnięcia krwi w wyniku której dochodzi do:

- mnogich zakrzepów w mikrokrążeniu i uszkodzenia narządów (nerki, wątroba)
- zużycie płytek, fibrynogenu i innych czynników krzepnięcia → skaza krwotoczna ze zużycia

Zespół zakrzepowo-krwotoczny - wtórny do różnych chorób i stanów klinicznych

Stany kliniczne w przebiegu których może rozwinąć się DIC

- Posocznica /ciężka infekcja (wszystkie drobnoustroje)
- Rozległe urazy
- Uszkodzenie narządu (np. ostre zapalenie trzustki)
- Powikłania położnicze (np. zator płynem owodniowym, łożysko przodujące, ciąża obumarła, septyczne poronienie)
  - Malformacje naczyniowe (np. duże tętniaki, tętniak rozwarstwiający aorty, protezy naczyniowe)
- Hemoliza wewnątrznaczyniowa
- Nowotwory złośliwe
- Inne: reakcje poprzetoczeniowe, ukąszenie przez węża,

Przebieg DIC

- Ostry - niedokrwienne uszkodzenie narządów + objawy skazy
- Przewlekły – bez cech niedokrwienia narządów, niezbyt nasilone objawy skazy

OSTRY DIC – OBRAZ KLINICZNY

Krwawienie (wybroczyny, krwawienie z ran, krwawienie z wkłuc dożylnych, z p. pokarmowego, do OUN, krwawienie z tracheostomii, do jam ciała)

Ostra niewydolność nerek u 25-40% (mikrozakrzepy w naczyniach nerkowych, spadek ciśnienia, ostra martwica cewek nerkowych)

Uszkodzenie wątroby – u 19%

Powikłania pulmonologiczne – u 16%

Zajęcie OUN – u 2% (drgawki, śpiączka objawy ogniskowe, krwawienie do OUN szczególnie częste w M3 (u 40%))

PRZEWLEKŁY DIC – OBRAZ KLINICZNY

Pacjenci często bezobjawowi

Powikłania zakrzepowe:

Żyłne: zakrzepica żył kończyn dolnych

Wędrujące zapalenie żył powierzchownych (zsp. Trousseau)

Tętnicze: w obrębie kończyn, naczyń nerkowych, OUN

Rzadko krwawienia, gł. śluzówkowe

DIC – badania laboratoryjne

Małopłytkowość

Przedłużone czasy: APTT, PT

Zmniejszone stężenie fibrynogenu w
OSOCZU

Zwiększone stężenie produktów
degradacji fibryny (dimery D)

Zmniejszone stężenie innych czynników
krzepnięcia

Algorytm rozpoznania ostrego DIC

1. Obecność choroby mogącej indukować DIC

2. Kryteria laboratoryjne

LICZBA PŁYTEK KRWI (/ml)	<50000 >50000, ale <100000 >100000	2 1 0
ZWIĘKSZONE STĘŻENIE MARKERÓW DEGRADACJI FIBRYNY	dimer D >4 mg/ml dimer D >0,39 mg/ml dimer D <0,39 mg/ml	2 1 0
PRZEDŁUŻONY CZAS PROTROMBINOWY POWYŻEJ GÓRNEJ GRANICY NORMY	o >6 s o >3 s, ale <6 s o <3 s	2 1 0
STĘŻENIE FIBRYNOGENU (g/l)	<1,0 >1,0	1 0
ROZPOZNANIE CZYNNEGO DIC		>5

OSTRY czy PRZEWLEKŁY DIC?

WSKAŹNIK	OSTRY DIC	PRZEWLEKŁY DIC
Liczba płytek	obniżona	N lub ↓
PT	wydłużony	N
APTT	wydłużony	N
TT	wydłużony	N lub ↓
Fibrynogen	obniżony	N lub
FDP	podwyższone	N lub ↑
D-Dimery	obecne	N

Ostry DIC - leczenie

Leczenie choroby podstawowej !!!

Leczenie substytucyjne

- Przetaczenie KKCz, KKP
- Jeśli fibrynogen $< 1\text{g/l}$ + skaza $\rightarrow$ FFP (15-30ml/kg m.c. co 12-24h), krioprecypitat (1-2 opakowania /10 kg m.c. co 24h), koncentrat fibrynogenu (20-40mg/kg m.c.)

Heparyna ??

Aktywowane białko C (Drotrekogin Alfa) ??